

Suomalaislasten ja -nuorten lukutaito kansainvälisessä vertailussa

Sari Sulkunen

Yliopistonlehtori, FT

Kielten laitos, JY

sari.sulkunen@jyu.fi

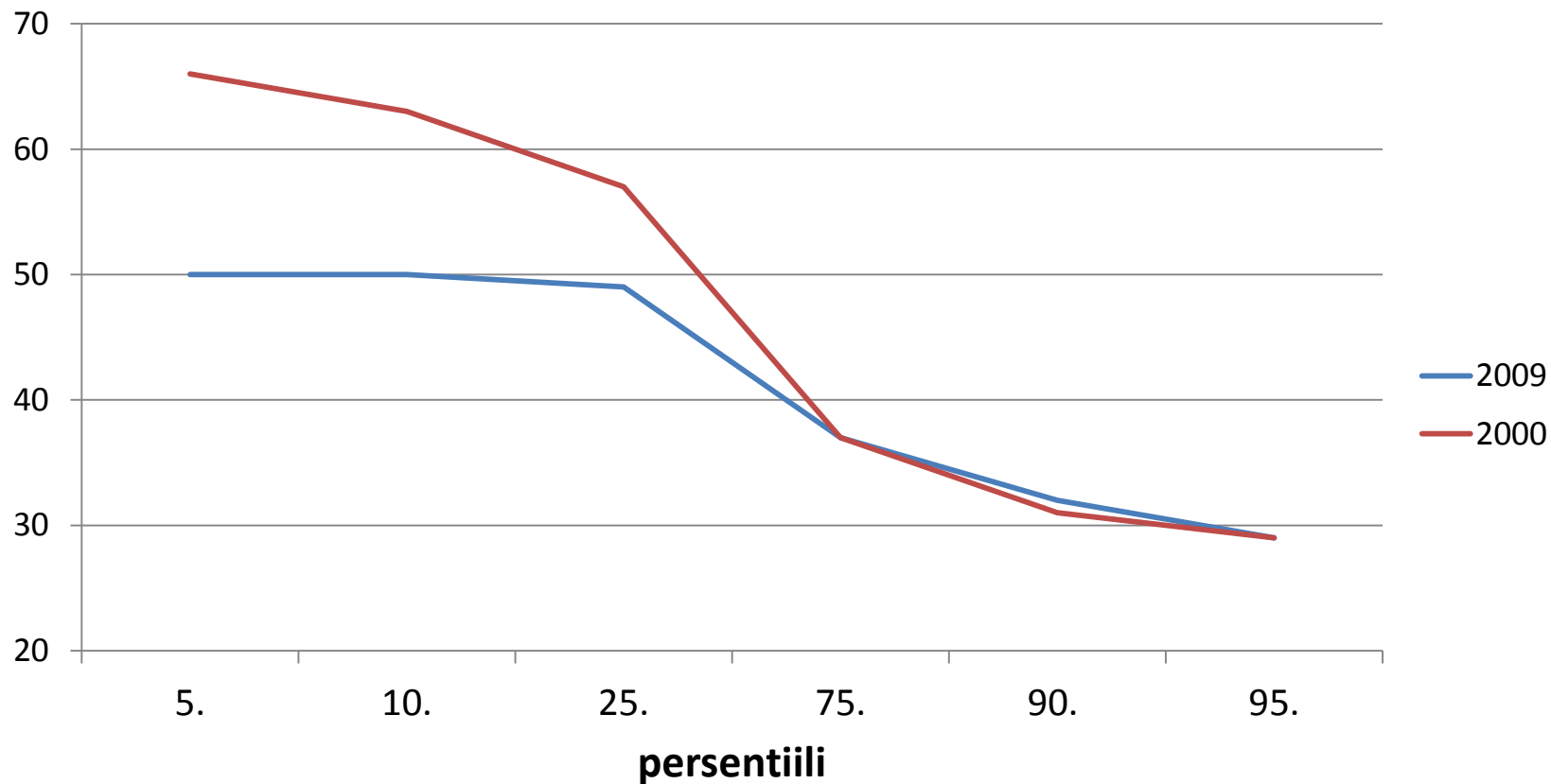
Lukutaito elinikäisen oppimisen avaintaitona ja arvioinnin kohteena

- Lukutaito on kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä, käyttöä ja arviointia sekä niiden lukemiseen sitoutumista lukijan omien tavoitteiden saavuttamiseksi, tietojen ja valmiuksien kehittämiseksi sekä yhteiskuntaelämään osallistumiseksi. (OECD 2009.)
 - Edustava otos 15-vuotiaista nuorista yli 60 maassa
 - Suomessa toteutunut otoskoko 203 koulua ja 5810 oppilasta
- Lukutaito on valmiutta ymmärtää ja käyttää niitä kirjoitetun tekstin muotoja, joita yhteiskunta edellyttää ja/tai yksilö arvostaa. (Mullis ym. 2009.)
 - Edustava otos 4. luokan oppilaista 45 maassa
 - Suomessa toteutunut otoskoko 145 koulua, 268 luokkaa ja 4600 oppilasta

Lukutaito Suomessa kansainvälistä huipputasoa sekä verraten tasa-arvoista

- Suomi on kärkimaiden joukossa sekä PISA- että PIRLS-tutkimuksessa
- Alueelliset erot lukutaidossa vähäisiä
- Koulujen välinen vaihtelu kansainvälisesti verraten erittäin vähäistä (8 – 9,5 %)
- Oppilaiden kotitaustalla on yhteys lukutaitoon, mutta Suomessa yhteys on kansainvälistä keskitasoa heikompi sekä PISA- että PIRLS-arvioinnissa
- Sukupuoliero lukutaidon suurin tasa-arvohaaste

Suomalaisnuorten lukutaitopistemäärän ja OECD-maiden keskiarvon erotus persentileittäin.

Toisaalta...

- PISA 2009 -arvioinnissa Suomen kansallinen kokonaiskeskiarvo (536) laski vuodesta 2000, erityisesti tiedonhaun ja luetun tulkinnan osa-alueilla
- Kokonaiskeskiarvo PISAssa **tydyttävä**
- Poikien lukutaito on tyttöjen lukutaitoa heikompi
- Heikkoja lukijoita kummassakin arvioinnissa (PISA ja PIRLS) 8 prosenttia
- Luettavat tekstit ja lukemisen tavat murroksessa
- Asenteisiin ja oppimismotivaatioon liittyvät oppimistulokset saavutetaan verraten heikosti
- Lukutaidon ja -harrastuksen tukeminen verraten vähäistä

Mistä on kyse?

- Arviointituloksia selittävät
 - Koulutusjärjestelmän vahvuudet
 - Arvioinnin sisällöt PISAssa
- Pedagogiikka kaipaa kehittämistä
 - Opetus oppikirjakeskeistä ja opettajajohtoista, tietotekniikan opetuskäyttö vähäistä
- Tulos suhteutettava **kansallisiin** olosuhteisiin ja tavoitteisiin
- Lukutaito on elinikäisen oppimisen perusta – ja **kohde**
 - taito, joka kehittyy ja jota tulee kehittää kaikissa elämäntilanteissa koko elämän ajan
 - huomioitava muuttuvat lukutaitovaatimukset ja lukemisen tavat

Mitä seuraavaksi?

- Keskustelua ja tutkimustietoa tulevaisuuden tekstitaidoista
- Tietoa tekstitaitojen ja niiden kehittämisen tärkeydestä
 - Elinikäinen ja kaikkiin elämäntilanteisiin sitoutuva tie
- Tietoa tekstitaitojen tukemisesta
- Opettajankoulutuksen kehittämistä
- Pedagogista kehittämistä
 - Kohti aidosti oppijakeskeistä pedagogiikkaa, jossa oppimisympäristöjen rajat madaltuvat
- Kehittämistyössä pidettävä kiinni koulutusjärjestelmän toimivista rakenteista

Luettavaa aiheesta:

- PIRLS 2011: <http://ktl.jyu.fi/img/portal/23456/d107.pdf>
- PISA 2009: <http://ktl.jyu.fi/img/portal/23456/d107.pdf>
- Tietotekniikan opetuskäyttö (SITES 2006):
<http://ktl.jyu.fi/ktl/sites>
- Tekstitaitokäytänteet yläkoulussa:
<https://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/en/research/projects/tolp/suomeksi>
- EU:n asiantuntijaryhmän raportti:
http://ec.europa.eu/education/literacy/resources/final-report/index_en.htm
- Lukuinto-hanke: www.lukuinto.fi

Kiitos!